

6. Левин К. Динамическая психология: Избранные труды. М. : Смысл, 2001. 572 с
7. Левитов Н. Д. Вопросы психологии характера. Изд-в СГУ, 2009. 293 с.
8. Милерян Е. А. Психологический отбор летчиков. Киев : Наукова думка, 1966. 189 с.
9. Платонов К. К. Структура и развитие личности. М. : Наука, 1986. 378 с.
10. Славина Л. С. Ограничение объема роты как условие ее выполнения в состоянии «пресыщения». *Вопросы психологии*. 1969. № 2. С. 72-78.
11. Черникова О. А. Активная саморегуляция эмоциональных состояний спортсмена (Серия «Библиотечка спортсмена»). М. : ФиС, 1971. 47 с.

ОБДАРОВАНІСТЬ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Толопко О. О.

викладач психолого-педагогічних дисциплін

Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

м. Одеса, Україна

Економічні та соціальні перетворення в Українській державі зумовили необхідність реформування всіх ланок системи освіти. Передо сучасною школою постал завдання максимального розкриття і розвитку потенціалу кожної особистості, формування людини як суб'єкта соціального та професійного життя, підготовки її до самовдосконалення, самовизначення та самореалізації. Нова українська школа повинна зеспечувати всебічний розвиток індивідуальності людини як особистості та найвищої цінності суспільства на основі виявлення її задатків, здібностей, обдарованості і талантів.

Проблема виявлення та розвитку обдарованості учнів у сучасній вітчизняній науці розроблена на достатньому рівні. Реалізація навчання обдарованих дітей, зокрема учнів початкових класів, пов'язана з певними недоліками професійної підготовки вчителів. Нерідк обдарована дитина викликає у вчителя негативне ставлення у контексті усвідомлення потреби у специфічній та складній діяльності за умови дефіциту відповідних знань щодо її організації.

У психологічній, дидактичній та методичній літературі розглядають різні аспекти досліджуваної проблеми, зокрема:

- проблеми обдарованості у психології (Д. Богоявленська, Ю. Гончарук, М. Гудь, В. Калашин, О. Кульчицька, М. Розенова),
- навчання обдарованих дітей (З. Бактори, М. Бургін, Г. Степенко, Н. Докшина, С. Кошель);
- методичні основи діагностики інтелектуальної обдарованості (А. Венгер, М. Волощук, О. Зазимк Т. Марцинковська, Н. Стародубцева, В. Холмовська, Е. Щелбанова);
- характерні риси обдарованих дітей (Г. Костюк, Н. Нестеренко),
- особливості роботи з обдарованими дітьми (О. Антонова, Ю. Гільбух, О. Губеко, Л. Жук, Р. Науменко, Л. Туріщева) [2].

Аналізуючи поняття «обдарованість», дослідники розглядають його по-різному. Досить част науковці порушують питання щодо зв'язку обдарованості з інтелектом, ролі середовища та спадковості у розвитку обдарованості, механізмів функціонування творчої обдарованості та технології виявлення обдарованих школярів.

У психологічному глумачному словнику поняття «обдарованість» має декілька значень, а саме:

- якісн своєрідне сполучення здібностей, що зезпечує успішність виконання діяльності;
- загальні здібності їх характеристики, що зумовлюють широту можливостей людини, рівень та своєрідність її діяльності;
- розумовий потенціал інтелект;
- цілісна індивідуальна характеристика пізнавальних можливостей та здібностей до навчання;
- комплекс задатків, природних даних, характеристика ступеня та своєрідності природних передумов здібностей;
- талановитість;
- наявність внутрішніх умов для видатних досягнень у діяльності [5].

Обдаровані діти – діти, в яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. Розвиток обдарованих дітей випереджає рівень їх однолітків. Відчутною ознакою обдарованості є прискорений розвиток її інтелектуальних здібностей. Для обдарованої дитини характерними є висока активність розуму, підвищена схильність до розумової діяльності, інтерес до певного виду діяльності, елементи оригінальності в ній, схильність до творчості [3].

Можна виділити наступні види обдарованості:

- спеціальна (художня, музична, спортивна тощо) – високі досягнення у різних галузях творчості і виконавської майстерності;
- загальна (інтелектуальна) – швидке оволодіння основними поняттями, легке запам'ятовування і збереження інформації;
- академічна – успішність у засвоєнні окремих предметів;
- творча – характеризується здатністю висувати нові ідеї блискуче використовувати те, що вже стал нутками суспільства;

- соціальна – схильність до встановлення конструктивних взаємовідносин з іншими людьми;
- практична – здатність до підприємницько-практичного мислення;
- однобічна виключи високий рівень розвитку однієї групи здібностей, всі інші розвинені нижче середнього.

Зазначені види обдарованості не ізольовані один від одного: людина може бути обдарованою по відношенню до цілої групи споріднених здібностей. Але всі види обдарованості обов'язков передбачають певний рівень розвитку розумових здібностей. Чим вищий цей рівень, тим ефективніше її діяльність у тій іншій спеціальній сфері. Увага до обдарованої дитини не повинна вичерпуватися лише періодом її навчання.

Як же дізнатися, які здібності має учень? Найперше, шляхом спостережень за дітьми, аналізу їхнього ставлення до різних видів діяльності й оцінки якості та результатів цієї діяльності.

Але здібності людини проявляються лише в діяльності. Тому вчитель повинен спеціально організовувати таку діяльність, яка створювала б умови для виявлення здібностей. Зрозуміло, що ця діяльність має бути не надуманою, а доцільною, логічно впливати з життя, побуту чи навчання дітей. Наприклад, під час самопідготовки темпо роботи у всіх різних, частина учнів впоралась із завданням раніше, вони нудьгують, заважають іншим. У такій ситуації, що складається щоденно, вчитель може одним учням порекомендувати розв'язувати математичні шаради, іншим – придумати задачі тощо. За реакцією учнів, їхнім ставленням до порадо вчителя можна робити певні висновки не лише про інтереси, захоплення учнів, а й про їхні здібності.

У роботі з обдарованими дітьми можуть бути використані такі форми навчання: індивідуальні, фронтальні (дискусії, семінари, дебати, організаційно-діяльнісні й рольові ігри), групові (парні, постійні групи зі зміною функцій, груповий поділ класу з однаковими завданнями, з різним завданням, із загальним звітом кожної групи передо усім класом). Особливою популярністю Серед обдарованих дітей користуються дискусійні форми (симпозіуми, дебати, круглі столи, невеликі сесії, ділові бесіди, інтерв'ю, шкільні лекції, семінарські заняття). Ці форми дають можливість учням розвинути власні риторичні здібності, опанувати методику дискусії, удосконалювати вміння висловлюватися та спілкуватися [4].

Виходячи із вищезазначеного вважаємо: виявлення обдарованих дітей та подальший розвиток їх здібностей та обдарувань є однією з проблем сучасної психолого-педагогічної науки. Чим раніше учитель почне розвивати здібності і талант, тим більше шансів на їх оптимальний розвиток, саме тому так важлив виявити обдарованість у ранньому віці. Робота з обдарованими дітьми вимагає належної змістової наповненості занять, зорієнтованості на новизну інформації та різноманітні види

пошукової, розвиваючої, творчої діяльності. Тому що обдаровані діти – це унікальні діти, вони надзвичайн вразливі і потребують особливої уваги. І місія Нової української школи – допомогти розкрити та розвинути ці здібності і таланти.

Література:

1. Клименюк Ю.М. Обдаровані діти, їх виявлення та діагностика. Проблеми освіти: збірник наукових праць. Спецвипуск. Вінниця-Київ, 2015. С. 46-50.
2. Лавренова М.В., Лалак Н.В., Фенчак Л.М. Особливості навчально-виховної роботи з обдарованими молодшими школярами. Інноваційні технології навчання обдарованої молоді : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 грудня 2016 року, м. Київ. К.: Інститут обдарованої дитини, 2016. С. 27-36.
3. Лавренова М.В., Лалак Н.В., Фенчак Л.М. Теоретичні засади навчання обдарованих дітей молодшого шкільного віку у контексті реформування освіти. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Вип.2. 2016. С. 31-37.
4. Сокол Н. П. Форми і методи роботи з обдарованими дітьми. Педагогічний пошук. 2014. № 3. С. 26-28.
5. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник [текст]. Харків: Прапор, 2004. 640 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Хом'як О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Головною ідеєю Нової української школи (НУШ), відображеною в Державному стандарті початкової освіти, є створення в освітньому закладі середовища, котре сприятиме формуванню у молодших школярів обов'язкових компетентностей, необхідних випускнику для успішної самореалізації в майбутньому [1].

Освітнє середовище, зарубіжні й вітчизняні дослідники розглядають як: частину просторово-предметного оточення (Г. Балл, І. Бех,